

Bydgoszcz, 22 maja 2023 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.III.9421.3.88.2022.PZ/EA

**Pani
Katarzyna Nagórnewicz
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
„Kraft Haus”
w Toruniu**

Szanowna Pani Dyrektor,

stosownie do art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.), zwanej w dalszej treści „ustawą”, przekazuję niniejsze zalecenia pokontrolne.

Inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej, działający na podstawie upoważnienia Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w dniach 2 i 7 grudnia 2023 r. przeprowadzili kontrolę doraźną w Domu Pomocy Społecznej „Kraft Haus” w Toruniu, 87-100 Toruń - zwanym dalej również Domem, DPS lub jednostką.

Zakres kontroli obejmował realizację zadań oraz jakość świadczonych usług zgodnie z obowiązującymi standardami, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzegania praw mieszkańców. Kontrolą został objęty stan bieżący.

Celem kontroli było przedstawienie stanu faktycznego w obszarze objętym tematyką kontroli, w tym ustalenie ewentualnych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków. Szczegółowe wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli. Przedmiotowy protokół w dniu 12 kwietnia 2023 r. został podpisany przez Dyrektora jednostki podlegającej kontroli, do treści którego nie zostały wniesione zastrzeżenia.

W trakcie kontroli ustalono, iż Dom Pomocy Społecznej „Kraft Haus” w Toruniu został wpisany do Rejestru Domów Pomocy Społecznej prowadzonego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego na podstawie zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej z dnia 10 stycznia 2017 r., znak: WPS.III.9423.3.1.2017.ArK/HP, zmienionego decyzją z dnia 30 maja 2018 r., znak: WPS.III.9421.1.3.2018.EA/ArK i posiada zezwolenie, wydane na czas nieokreślony, na prowadzenie Domu dla osób dla osób przewlekle psychicznie chorych z liczbą miejsc rzeczywistych 72.

Jednostka jest prowadzona przez Kujawsko-Pomorską Fundację Pomocy Osobom Starszym i Niepełnosprawnym. DPS dysponował wymaganymi aktami prawnymi niezbędnymi do funkcjonowania, tj. Statutem z dnia 30 września 2016 r. oraz Regulaminem Organizacyjnym z dnia 10 stycznia 2017 r.

W trakcie kontroli ustalono, że w Domu obowiązuje szereg procedur regulujących zasady i tryb postępowania w określonych sytuacjach.

W zakresie usług bytowych stwierdzono, iż Dom mieści się w nieruchomości dwukondygnacyjnej, w której zainstalowano windę. Do dyspozycji mieszkańców przeznaczono pokoje trzy i czteroosobowe zlokalizowane na dwóch kondygnacjach. Zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej pokój mieszkalny może być przeznaczony dla 4 osób wyłącznie, gdy zajmują go osoby leżące. Podczas wizytacji obiektu pomieszczenia mieszkalne czteroosobowe pozostawały puste. Dyrektor jednostki wyjaśniła, że mieszkańcy

zostali wysadzeni na wózek inwalidzki i przebywają w pomieszczeniach ogólnodostępnych. Wszystkie pokoje posiadają łazienki wyposażone w prysznice, umywalki i wc.

Ponadto budynek wyposażono w system przyzywowo-alarmowy, którego przyciski znajdują się w pokojach mieszkalnych, na ścianach przy wejściu do łazienki. Celem umożliwienia skorzystania z systemu przez osoby leżące przyciski alarmu w pokojach tych osób znajdują się przy łóżku (na ścianie, na brzegu łóżka lub w ręce mieszkańca), stosownie do jego możliwości poruszania się. Podczas kontroli poddano weryfikacji sprawność działania systemu. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

DPS zapewnia mieszkańcom całodzienne wyżywienie w formie trzech głównych posiłków oraz podwieczorku, podawane z zachowaniem zasady, iż czas wydawania dla każdego posiłku wynosi 2 godziny. Mieszkańcy spożywają posiłki w jadalni, podzieleni na dwie tury lub w pokojach mieszkalnych, a w razie potrzeby są karmieni. Dom zapewnia mieszkańcom dietę podstawową oraz posiłki dietetyczne, zgodne ze wskazaniem lekarza.

Zgodnie z §6 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej mieszkańcom domu zapewnia się podstawowe produkty żywnościowe i napoje dostępne przez całą dobę. Z zapisów Regulaminu Mieszkańców wynika, iż Dom udostępnia mieszkańcom podstawowe produkty żywnościowe i napoje wydawane przez pracowników kuchni od godziny 7:00 do godz. 19:00 na życzenie mieszkańca. W Domu wydzielono również aneks kuchenny, gdzie w lodówce dostępne są produkty żywnościowe. Mieszkańcy mogą z nich korzystać w asyście personelu. Czajnik dla mieszkańców dostępny jest w godzinach od 5:00 do 22:00. Ustalono zatem, iż powyższy zapis nie jest realizowany w zakresie całodobowej dostępności produktów żywnościowych i napojów.

Realizując zapis § 5 ust.1 pkt 2 lit. a rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej, mieszkańcom udzielana jest pomoc w podstawowych czynnościach życiowych. Dokonano ustaleń, iż zakres zabiegów higienicznych oraz częstotliwość ich stosowania zależy od stanu psychofizycznego mieszkańca. W miarę indywidualnych możliwości osoby zamieszkującej Dom same dbają o utrzymanie higieny osobistej i zmianę bielizny lub wspomaga ich bądź wyręcza w tym personel opiekuńczy. W jednostce nie są prowadzone karty zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych, co uniemożliwia weryfikację rodzaju i częstotliwości ich wykonywania. Podczas wizytacji pomieszczeń oraz w rozmowie z osobami zamieszkującymi Dom stwierdzono, iż każdy mieszkaniec dysponuje środkami higienicznymi. Są one, w przypadku osób, które nie są w stanie samodzielnie się zaopatrzyć, zapewniane przez Dom w ilości zaspakajającej potrzeby mieszkańców.

Zgodnie z zapisami Regulaminu Mieszkańców, Dom umożliwia mieszkańcom udział w terapii zajęciowej indywidualnej oraz grupowej i warsztatach terapii zajęciowej. W tym celu do dyspozycji mieszkańców przeznaczono pomieszczenie do terapii zajęciowej zlokalizowane na dolnej kondygnacji. Organizacją zajęć terapeutycznych zajmują się osoby na stanowisku terapeuty zajęciowego, wykonujące swoje obowiązki od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 16:00. Na podstawie programu zajęć na 2022 rok ustalono, iż w ramach terapii zaplanowano socjoterapię, w tym treningi kulinarny, higieniczny i budżetowy oraz terapię ruchem, arteterapię, ćwiczenie funkcji poznawczych, rozrywkę umysłową, biblioterapię, muzykoterapię i ergoterapię. Ponadto w Domu świętuje się urodziny mieszkańców, organizuje wycieczki. Realizacja przez DPS powyższych usług nie była widoczna dla inspektorów kontroli podczas oględzin pomieszczeń w pierwszym dniu prowadzenia czynności. Mieszkańcy w większości przebywali w swoich pokojach, część osób spała lub oglądała telewizję. Inni siedzieli lub leżeli na sofach w holu głównym i słuchali muzyki oraz obserwowali toczące się życie Domu.

Ustalono na podstawie dokumentacji obowiązującej w Domu, iż mieszkańcy mają prawo do organizowania samorządu i powołania rady mieszkańców. Z informacji przekazanych przez Dyrektora jednostki wynika, iż w DPS nie skorzystano z tej formy samorządności z uwagi na brak chęci i zaangażowania osób zamieszkujących Dom.

Mieszkańcy mają możliwość swobodnego poruszania się w budynku DPS, jak również wychodzenia poza teren obiektu, spacerowania, wyjazdów do rodzin i znajomych oraz urlopowania i odwiedzin na terenie domu jak też bezpłatnego korzystania z telefonu.

Osobom zamieszkującym w Domu umożliwia się bezpieczne przechowywanie środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych, co gwarantują zapisy Regulaminu Mieszkańców, a szczegóły reguluje procedura postępowania z depozytami pieniężnymi i przedmiotami wartościowymi. Wszyscy mieszkańcy mają założone konta depozytowe w Banku ING. W wyniku analizy zapisów procedury ustalono, iż nie określa ona sposobu wnioskowania przez mieszkańca o wypłatę z konta depozytowego oraz nie reguluje kwestii dysponowania depozytem w przypadku mieszkańców ubezwłasnowolnionych.

Na podstawie Regulaminu Mieszkańców i opracowanej w tym zakresie procedury ustalono, iż osoby zamieszkujące Dom mają prawo składania skarg i wniosków do dyrektora jednostki. Powyższe zapisy określają dni i godziny, kiedy dyrektor dostępny jest dla mieszkańców, konkretyzują zakres jakiego dotyczyć może skarga oraz wskazują pracowników, którym mieszkańcy zgłaszać mogą swoje uwagi. W przypadku niezadowolającego załatwienia sprawy problem rozpatrywany jest przez dyrektora, a poważniejsze konflikty omawiane są w ramach posiedzeń zespołu terapeutyczno-opiekuńczego celem wypracowania najlepszego z możliwych rozwiązania. Zeszyt skarg i wniosków prowadzony w jednostce nie zawierał wpisów.

Dom zapewnia mieszkańcom korzystanie ze świadczeń zdrowotnych na zasadach ogólnie obowiązujących w ramach ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia. Mieszkańcy na podstawie deklaracji wyboru świadczeniodawcy udzielającego świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej objęci są opieką wybranych przez siebie przychodni. Konsultacje medyczne lekarza podstawowej opieki zdrowotnej odbywają się również na terenie domu, raz lub dwa razy w tygodniu. Mieszkańcy, po otrzymaniu skierowania od lekarza POZ korzystają z usług specjalistycznych poradni medyczno-pielęgniarskich oraz szpitali specjalistycznych w Toruniu, Włocławku i Bydgoszczy. Opiekę psychiatryczną zapewnia mieszkańcom, w ramach prowadzonej praktyki lekarskiej, specjalista psychiatra. Konsultacje mieszkańców odbywają się regularnie dwa razy w miesiącu lub doraźnie w przypadku wystąpienia takiej konieczności. W Domu, celem zapewnienia mieszkańcom opieki pielęgniarskiej, usługi w tym zakresie świadczą 4 pielęgniarki w ramach umowy zlecenia. Na podstawie przedłożonych grafików pracy oraz informacji przekazanych przez dyrektora jednostki ustalono, iż personel pielęgniarski opiekuje się mieszkańcami od poniedziałku do niedzieli w ramach dyżurów dziennych 8 godzinnych (6:00-14:00; 7:00-15:00; 8:00-16:00). Jednostka deklaruje, iż czas świadczenia usług przez pielęgniarki odpowiada zatrudnieniu w wymiarze łącznie 1,5 etatu. W przypadku świadczenia usług na podstawie umowy cywilno-prawnej bezzasadne staje się określanie godzin pracy w kategoriach etatu. Wobec powyższego zespół kontrolny przyjął, iż w miesiącu październiku 2023 r. zabezpieczono 240 godzin pracy pielęgniarki, w listopadzie 232 godziny. Stwierdzono, iż w dniach 2 października i 1 listopada 2023 r. nie zabezpieczono opieki pielęgniarskiej. Ponadto ustalono, iż podczas dyżurów wieczornych i nocnych jednostka nie zapewnia opieki pielęgniarskiej.

Mieszkańcy Domu mogą korzystać z porad psychologicznych na zasadach ogólnych w ramach ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia.

Wśród mieszkańców 30 osób jest ubezwłasnowolnionych, w tym 28 całkowicie i 2 częściowo. Opiekunami prawnymi bądź kuratorami w przypadku 12 mieszkańców są osoby spokrewnione, pracownicy DPS lub osoby całkowicie obce. Wobec jednego mieszkańca dyrektor jednostki, korzystając z przysługującego mu prawa wskazanego w art. 55 ust 2b ustawy o pomocy społecznej, na podstawie zaświadczenia wydanego przez lekarza specjalistę psychiatrii ograniczył możliwość samodzielnego opuszczania Domu na okres pół roku. W Domu obowiązuje procedura stosowania i dokumentowania zastosowania przymusu bezpośredniego. Analiza dokumentu wykazała, iż zapisy instrukcji są zbieżne z treścią ustawy o ochronie zdrowia

psychicznego. W rejestrze przypadków zastosowania przymusu bezpośredniego na dzień kontroli nie odnotowano żadnego przypadku zastosowania przymusu bezpośredniego.

Dom poddawany jest kontrolom Sądu Rejonowego w Toruniu w zakresie prawidłowości prowadzenia dokumentacji stanowiącej podstawę przyjęcia do placówki i przebywania w niej osób z zaburzeniami psychicznymi, prawidłowości prowadzenia dokumentacji medycznej dotyczącej zastosowania przymusu bezpośredniego lub rejestru przypadków zastosowania przymusu bezpośredniego, z uwzględnieniem danych utrwalonych za pomocą urządzeń monitorujących, prawidłowości prowadzenia dokumentacji medycznej dotyczącej świadczeń zdrowotnych stwarzających podwyższone ryzyko dla osób z zaburzeniami psychicznymi, współdziałania kontrolowanego podmiotu z rodzinami i opiekunami osób z zaburzeniami psychicznymi oraz prawidłowości i terminowości załatwiania skarg i wniosków osób z zaburzeniami psychicznymi przebywającymi w jednostce. Ostatnia kontrola przeprowadzona została w dniu 6 maja 2022 r. i nie wykazała nieprawidłowości w badanym obszarze, wobec czego jednostce nie wydano zaleceń pokontrolnych.

W trakcie czynności kontrolnych przeprowadzono rozmowy z mieszkańcami zarówno w obecności personelu, jak i na osobności. Mieszkańcy oświadczyli, iż pracownicy Domu nie stosują wobec nich przemocy fizycznej. Nie byli nigdy świadkami aby opiekunki krzyczały, biły, szarpały, popychały lub unieruchamiały kogoś.

W toku kontroli inspektorzy dokonali ustaleń w zakresie jakości usług opiekuńczych świadczonych zmarłej już mieszkance Domu. Syn kobiety zgłasza zastrzeżenia dotyczące jakości sprawowanej opieki oraz nieprawidłowości w zakresie gospodarowania środkami mieszkanki i ich rozliczenia po jej śmierci. Na podstawie udostępnionych dokumentów nie stwierdzono zaniedbań w zakresie poziomu opieki sprawowanej nad mieszkanką. Kobieta pozostawała pod stałą opieką lekarza psychiatry i lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Ustalono także, iż personel Domu realizował zlecenia medyczne w zakresie farmakoterapii i opieki pielęgnacyjnej.

W zakresie rozliczeń finansowych, na podstawie miesięcznych wykazów kosztów powstałych z tytułu opłat za pobyt w DPS i zakupów dla mieszkanki ponadto wyjaśnień dyrektora jednostki ustalono, iż odpłatność wyliczana była zgodnie z art. 60 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Pani korzystała z dopłaty gminy za pobyt w jednostce. Pozostała część z uposażenia mieszkanki trafiała na prowadzone dla niej konto depozytowe w banku ING. Jednorazowo mieszkanka skorzystała też z wypłaty pieniężnej w wysokości 300 zł. (wniosek o wypłatę w aktach sprawy). Ponadto potrącano z konta depozytowego mieszkanki za zakupione leki i środki higieniczne. Każdorazowo zakup leków, pieluch, podkładow higienicznych dokumentowano w postaci faktury wystawionej na mieszkankę.

Mając na uwadze powyższe oraz w oparciu o ustalenia zawarte w protokole kontroli, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, ocenia kontrolowany wycinek działalności **pozytywnie z nieprawidłowościami**¹.

Stwierdzone nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach wynikają z braku dostępności podstawowych produktów żywnościowych i napojów przez całą dobę, braku dokumentacji w zakresie świadczonych mieszkańcom usług higieniczno-pielęgnacyjnych i terapii zajęciowej oraz pominięciu zapisów dotyczących osób ubezwłasnowolnionych w obowiązującej w domu procedurze postępowania z depozytami. Istniejący stan rzeczy skutkuje niewłaściwym wykonywaniem powierzonych zadań, ponieważ nieprawidłowości wpływają znacząco na jakość czy też terminowość realizacji zadań przez Jednostkę.

¹ Wojewoda Kujawsko-Pomorski stosuje 5 stopniową skalę oceny: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (zarządzenie nr 371/2017). Przez uchybienie, należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań. Przez nieprawidłowość, należy przez to rozumieć działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest nielegalne, niegospodarne, niecelowe lub nierzetelne, a w przypadku kontroli wykonywania zadań – nieskuteczne, niewydajne lub nieoszczędne.

W związku z zakończeniem postępowania kontrolnego, działając w oparciu o art. 128 ust. 1 ustawy, przekazując powyższe uwagi i wnioski Wojewoda Kujawsko-Pomorski zaleca:

1. Podstawowe produkty żywnościowe i napoje należy udostępnić mieszkańcom całodobowo zgodnie z §6 ust. 1 pkt 6 lit. d rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej
Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki
2. Zobowiązać pracowników do prowadzenia dokumentacji w zakresie czynności higieniczno-pielęgnacyjnych.
Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki
3. Stopniowo dążyć do zwiększenia w zakresie zabezpieczenia mieszkańcom opieki pielęgniarstwa z uwzględnieniem godzin wieczornych i nocnych.
Termin realizacji: na bieżąco
4. Zobowiązać pracowników prowadzących terapię zajęciową do codziennego dokumentowania zajęć wraz z listą obecności uczestniczących mieszkańców.
Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki
5. W przypadku osób ubezwłasnowolnionych doprecyzować zapisy procedury postępowania z depozytami w zakresie dokonywania wpłat i wypłat z kont depozytowych
Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki

W wyżej wymienionych kwestiach działalność Domu wymaga podjęcia stosownych działań. Po zrealizowaniu powyższych zaleceń jednostka wykonywać będzie zadania ustawowe, w zakresie objętym tematyką kontroli, w sposób prawidłowy.

Na podstawie art. 128 ustawy o pomocy społecznej:

1. kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia,
2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia,
3. w przypadku nieuwzględnienia przez Wojewodę zastrzeżeń kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków,
4. w przypadku uwzględnienia przez Wojewodę zastrzeżeń, o których mowa w pkt 2 kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w pkt 1, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez Wojewodę zastrzeżeń,
5. w przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności kontrolowanej jednostki Wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej,
6. organ, o którym mowa w pkt 5, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych istotnych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o stwierdzonych uchybieniach, powiadomić Wojewodę o podjętych czynnościach,
7. w przypadku nie wniesienia zastrzeżeń, do niniejszych zaleceń pokontrolnych proszę o poinformowanie Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wniosków z kontroli, realizacji powyższego zalecenia lub przyczynach braku podjęcia zaleconych działań.

Jednocześnie informuję, iż w przypadku braku realizacji zaleceń pokontrolnych we wskazanym terminie, zostanie wszczęte postępowanie administracyjne w trybie art. 131 ustawy, zmierzające do wymierzenia kary pieniężnej, określonej w przepisie art. 130 ust. 1 przedmiotowej ustawy.

Otrzymują:

1. Adresat:
ul. Szosa Okrężna 3
87-6100 Toruń,
2. A/a.

Z up. Wojewody Kujawsko-Pomorskiego
Józef Ramlau
Wicewojewoda